

נהמרת יצחק

בסייעתא דשמיא | קורח תשפ"ב | גליון מס' 148

ויקח קרח, (ט"ז א').

ויקח קרח פירש רש"י, וזה לשונו, לקח את עצמו לצד אחד, להיות נחלק מתוך העדה לעורר על הכהונה, וזהו שתרגם אונקלוס ואתפלו, נחלק משאר העדה <<<

בענין מתנות כהונה

וידבר ה' אל אהרן ואני הנה נתתי לך את משמרת תרומתי וגו'.

לכל קרבנם לרבות לוג שמן של מצורע, טעמא הוא משום דכתיב **מן האש** דמשמע שרק מותר מן האש הוא בכלל מתנות כהונה, אכן אם לא היה כתוב **כלל מן האש**, שמשמעו שצריך מותר האש, לא היה צריך תיבת **כל** לרבות לוג שמן של מצורע.

אכן מה שהקשו בתוספות שלא לכתוב **מן האש**, לכאורה צריך ביאור דעיין רש"י כאן שכתב, וזה לשונו, **מן האש**, לאחר הקטרת האשים, ע"כ, ואם כן אינו מיותר כלל, דהא מיבעי ליה קרא **דמן האש** לומר דאינם שייכים לכהן אלא לאחר הקטרת האש, ושפיר צריך לה להאי קרא, וצריך ביאור.

אכן יש לומר בביאור קושייתם, דהנה עיין בפסחים (נ"ט:), דילפינן מדכתיב **והקטיר הכהן את החלב המזבחה**, והדר כתיב **והיה החזה לאהרן ולבניו**, שכל כמה דלא מקטירי אימורים, כהנים לא מצי אכלי את הבשר ע"כ, הרי להדיא דרשו ממקום אחר שאין חלק לכהנים לפני הקטרת האימורים, אם כן תו לא צריך קרא דכתיב **מן האש** להכי, ואם כן לא ליכתוב לא **מן האש** למעט שדווקא מותר האש, ולא **לכל קרבנם** לרבות לוג שמן של מצורע.

והנה בסיפא דהך פסוק (**זה יהיה לך מקדש הקדשים וגו'**), כתיב **אשר ישיבו לי**, ודרשו בגמרא (וכן הוא ברש"י לפנינו), זה גזל הגר, דגם גזל הגר הינו אחד ממתנות הכהונה, והיינו פרשת גזל הגר המבוא בפרשת נשא, שאם גזל את חברו, ונשבע שאינו חייב לו, ואחר כך הודה, צריך לשלם קרן וחומש לבעלים ואשם למזבח, ואם מת הנגזל אז מחזיר הכסף ליורשיו, וכתיב שם, **ואם אין לאיש גאל וגו'**, והיינו שהנגזל הינו גר שאין לו יורשים, אז **האשם המושב לה' לכהן**, שנותן הכסף לכהנים, והם אחד מן המתנות כהונה, וזה נתרבה כאן בפרשה מהא דכתיב **אשר ישיבו לי** גם גזל הגר.

והנה עיין ברש"י זבחים שם (הובא גם בתוספות), דיש שהיו גורסים בגמרא קושיא 'גזל הגר בהדיא כתיבא', פירוש שאמאי צריך לימוד מיוחד כאן שגזל הגר נכלל במתנות כהונה, הא כבר כתיב להדיא בפרשת נשא שגזל הגר הוא לכהנים, ועל זה תירץ רש"י דלא גרסינן לה, וזה לשונו, דהא חטאות ואשמות ושאר האמורים בפרשה בהדיא כתיב כל אחד ואחד במקומו, וסידרן לו הכתוב לאהרן כאן, מפני מחלוקתו של קרח שערער עליו על הכהונה, משל הדיוט אמר לטובתו נשברה רגל פרתו, ע"כ.

ומבואר שעצם הדין שיש לכהן מתנות כהונה, לא ילפינן מהכא, דכל אחד מהמתנות במקומו כתיב, רק כאן קא משמע לן שאהרן קיבלם משום מחלוקתו של קורח, ולפי זה מבואר שפיר אמאי חטאות ואשמות וגזל הגר אינו מיותר, שקא משמע לן קרא שמתנות אלו הם לאהרן משום ערעורו של קורח, וזה בעצם מה שפירש רש"י על התורה זבחי שלמי ציבור מנחות חטאות ואשמות וגזל הגר, שבכל אלו זכה אהרן.

ובביאור דברי רש"י נראה, דהנה בעצם צריך ביאור מה שצריכים לרבות בגמרא לוג שמן של מצורע וכל השאר שריבו שם, הרי כבר נכתבו בהדיא

הכתוב כאן מפרט את המתנות כהונה שאהרן ובניו קיבלו מאיתו יתברך, והם העשרים וארבע מתנות כהונה המבוארים בפרשה, עשר במקדש, ארבע בירושלם, ועשר במדינה.

והנה קחשיב כאן בקרא אלו שבמקדש, וכמו שכתוב, **זה יהיה לך מקדש הקדשים מן האש כל קרבנם לכל מנחתם ולכל חטאתם ולכל אשם אשר ישיבו לי קדש קדשים לך הוא ולבניו**, ועיין זבחים (מ"ד:), דקדריש להך קרא, (**זה יהיה לך וכו'**), לרבות דברים שאינם כתובים בהדיא שהם מתנות כהונה, דמה שכתוב **כל קרבנם** בא לרבות לוג שמן של מצורע, ומה שכתוב **לכל מנחתם** בא לרבות מנחת העומר ומנחת קנאות, ומה שכתוב **ולכל חטאתם** בא לרבות חטאת העוף, ומה שכתוב **ולכל אשם** בא לרבות אשם נזיר ואשם מצורע, ומה שכתוב **אשר ישיבו** בא לרבות גזל הגר.

ועיין שם בגמרא דקעבדי צריכותא למה צריך למילף כל הני פרטי, דהא דצריך לרבות לוג שמן של מצורע, דסלקא דעתך **דמן האש** אמר רחמנא, והאי לאו מותר **מן האש** הוא, (דלוג שמן של מצורע אינו ניתן על האש), ואינו כלול במתנות כהונה, קא משמע לן שגם זה חלק ממתנות כהונה, וכן צריך לרבות מנחת העומר ומנחת קנאות, דסלקא דעתך **אמינא ואכלו אותם אשר כפר בהם**, והם לא באו לכפרה, דמנחת העומר להתיר אתיא, ומנחת קנאות לברר עון קאתיא, קא משמע לן שגם הם ממתנות הכהונה, וכן צריך ריבוי לחטאת העוף, דסלקא דעתך **אמינא** דחטאת העוף נבילה היא, קא משמע לן שגם זה ממתנות הכהונה, וכן צריך לימוד לרבות אשם נזיר, דסלקא דעתך **אמינא** דאשם נזיר להכשיר קאתיא, קא משמע לן שגם זה הוא ממתנות הכהונה, עיין שם¹.

ולכאורה צריך ביאור מה דאיתא שצריך קרא לרבות מנחת העומר ומנחת קנאות, קשה אמאי צריך קרא לרבות, ולכאורה כמו שאין ריבוי למנחת נדבה וללחם הפנים, אף על גב שאינם באים לכפר מכיון שידעינן שהשיריים נאכלים לכהנים, אם כן הוא הדין מנחת העומר ומנחת קנאות, דכתיבי להדיא בפרשת צו, שניתנו לאכול לכהנים, דכתיב **וזאת תורת המנחה וגו'**, אם כן אמאי הוה אמינא שנמעט אותם.

והנה אם נאמר דטעמא לאו משום שאינם באים לכפר, אלא משום שהם באים לדבר אחר, פירוש להתיר ולברר עוון, אם כן אמאי לא הוצרך ילפותא גם לשתי הלחם, שגם כן באים להתיר.

והנה עיין רש"י לפנינו שלכאורה לא פירש כהגמרא בזבחים, וזה לשונו, **כל קרבנם** כגון זבחי שלמי ציבור, **ומנחתם חטאתם אשם** פירש כמשמעו, ע"כ, ולא הזכיר כלל כל הנך שהובאו בגמרא.

והנה עיין תוספות זבחים שם, ד"ה סלקא דעתך **אמינא** מן האש כו', וזה לשונו, תימה לא לכתוב **מן האש** ולא בעי **לכל**, ע"כ, פירוש דמה שדרשו

כל אחד מהם במקומו, ואמאי צריך לרבותם בפרשה זו.

איברא נראה, דהנה לפי מה שכתב רש"י, דעיקר הפרשה לא היה צריך למיכתב, משום שכבר הוזכר במקומו, ולא הוזכר אלא להודיע שהם לאהרן ולבניו מפני מחלקותו של קורח, לכאורה צריך ביאור, דתינח מה שכתב מנחות חטאות ואשמות וכו' יש לומר דשפיר אינו מיותר דקא משמע לן על עיקר המתנות כהונה ששייכים לאהרן, אבל קשה אמאי היה צריך לכתוב כאן **מן האש**, דלכאורה אין זה חלק בעיקר המתנה, אלא דבר צדדי, שאין הכהן זוכה במתנות עד אחר הקטרת האשים, וזה כבר ידעינן שפיר מפסוק אחר, וצריך ביאור.

ובהכרח צריך לומר שמה שכתוב כאן **מן האש**, אין זה דין מתי הכהן זוכה בהם, אלא קא משמע לן **שמן האש** הוא חלק מה שהתורה השמיעה לנו שאהרן קיבל המתנות מפני מחלקותו של קורח שערער על הכהונה, דמה שקיבלו **מן האש** הוא משום ערעורו של קורח.

ובביאור הדבר נראה דהנתינה כאן הייתה לטובתו של אהרן, וכמו שכתב רש"י משל הדיוט אמר לטובתו נשברה רגל פרתו, והיינו הך עובדא דאבא יהודה, (הובא בירושלמי הוריות פרק ג' הלכה ד²), דמבואר שם שדבר זה

2) וז"ל, מעשה בר' אליעזר ור' יהושע ור' עקיבה (עקיבא, ע"י חו"ב ל"ג בעומר), שעלו לחולת אנטוכיא על עסק מגבת חכמים, והוה תמן חד אבא יהודה, עביד מצוה בעין טובה, פעם אחת ירד מנכסיו, וראה רבותינו ונתייאש מהן, עלה לו לביתו ופניו חולניות, א"ל אשתו מפני מה פניך חולניות, א"ל רבותינו כאן ואיני יודע מה אעשה, אשתו שהיתה צדקת ממנו, א"ל נשתיירה לך שדה אחת לך ומכור חצייה ותן להן, הלך ועשה כן, ובא אצל רבותינו ונתן להן, ונתפללו עליו רבותינו אמרו לו אבא יהודה הקב"ה ימלא חסרונותיך, עם כשהלכו להם ירד לחרוש בתוך חצי שדהו, עם כשהוא חורש בתוך חצי שדהו, שקעה פרתו ונשברה, ירד להעלותה והאיר הקב"ה עיניו ומצא סימא, אמר לטובתי נשברה רגל פרתך, ובהדורת רבותינו שאלון עלוי אמרין מה אבא יהודה עביד, אמרין מאן יכיל חמי אפוי דאבא יהודה, אבא יהודה דתוריי אבא יהודה דגמלוי אבא יהודה דחמרוי, חזר אבא יהודה לכמות שהיה, ובא אצל רבותינו ושאל בשלומן אמרין ליה מה אבא יהודה עביד, א"ל עשתה תפילתכם פירות ופירי פירות, א"ל אף על פי שנתנו אחרים יותר ממך

גופא שנשברה רגל פרתו זה מה שהביא טובתו, ואם כן כאן נמי אין המתנות רק תשלום על מה שקורח ערער על הכהונה, אלא ערעורו של קורח זה מה שגרם חיזוק המתנות לאהרן, והיינו שאף על גב שכבר ניתנו לו המתנות, אבל אחר ערעורו של קורח נתחזק אצל אהרן קבלת מתנות אלו, וניתנו לו **מן האש**.

וענין חיזוק זה נראה דהיינו מה דכתיב כאן **ברית מלח עולם**, ועיין רש"י, וזה לשונו, כברית הכרותה למלח, שאינו מסריח לעולם, ע"כ, והנה המעלה של ברית מלח מצינו דווקא לגבי המזבח, עיין פרשת ויקרא **וכל קרבן מנחתך במלח תמלח ולא תשבית מלח ברית אלקיך**, וברש"י שם, וזה לשונו, שהברית כרותה למלח מששת ימי בראשית שהובטחו המים התחתונים ליקרב במזבח במלח וניסוך המים בחג, ע"כ, ומבואר שברית מלח בא מקומו דייקא על המזבח, דשם נכרתה הברית למלח, ואם כן אם אהרן קיבל מתנות אלו עם ברית מלח, צריך שיבוא לו דרך המזבח דייקא, ויש לומר דהיינו מה דכתיב **מן האש**, שאין זה רק תנאי מתי מותר לו לאכול, דזה ילפינן מחזה ושוק, כמבואר בפסחים (נ"ט), אלא כאן קא משמע לן עיקר המתנה מה שאהרן זכה שיהא ברית מלח והוא **מן האש**, על ידי המזבח, וזה מה שזכה אחר ערעורו של קורח, ובזה הוה לטובתו שנעשה עכשיו כברית מלח דווקא, ודו"ק.

ועכשיו התבאר שפיר מה שכתב רש"י על התורה, **שקרבנם** זה שלמי ציבור, ו**מנחתם** כמשמעו, פירוש מנחת חוטא ומנחת נדבה ולחם הפנים, ו**חטאתם ואשמתם** כמשמעו, שזהו עיקר הפרשה שנאמר כאן, והא דאיתא בגמרא שצריך קרא לרבות לוג שמן של מצורע וכו', דכל אלו שהוזכרו בקרא הם מותר האש, ועליהם נאמר **מן האש**, מה שאין כן לוג שמן של מצורע שאינו מותר האש, וכן מנחת קנאות ומנחת העומר שיש להם סיבה אחרת (וכן חטאת העוף), הוה אמינא שאין הם כלולים בהא דכתיב **מן האש**, ואין עליהם הבטחת הברית מלח, קא משמע לן מהריבוי **כל** דכתיב בהו שגם הם נתרבו, (וכמו שכתב רש"י בגמרא שילפינן מריבוי של **כל**).

בראשונה אותך כתבנו ראש טימוס, נטלוהו והושיבוהו אצלם, וקראו עליי הפסוק הזה **מתן אדם ירחיב לו ולפני גדולים ינחינו**, ע"כ.

פרפראות/המשך

עצמו, או שקנה את ראשי הסנהדראות (ובכסף, ע"י סנהדרין (נ"ב); וברש"י שם).

אכן דעת הרמב"ן יש לומר דסבירא ליה כהתוספות, דדווקא לשון קיחה של כסף איקרי קנין, אבל לא כל לשון קיחה הוה קנין, אם כן שפיר יש לפרש קיחה דכתיב כאן שתאמר גם על העצה ומחשבה, ודו"ק.

זאת עשו קחו לכם מחתות וגו', (ט"ז ו').

הנה הרמב"ן דן כאן בכמה אופנים ממי היה ציווי זה שיקחו מחתות ויעשה קטורת, האם זה היה עצת משה רבינו עצמו, או שהיה ציווי מאת הקב"ה, עיין שם.

ולכאורה קשה דכאן היה קטורת זרה ואיך היה משה יכול לומר להם לעבור על איסור הקטרת קטורת זרה, ובהכרח צריך לומר שזה היה מבחינת הוראת שעה.

ויש לדון על מה שנביא מותר לומר לעבור על דברי תורה בהוראת שעה וכדכתיב **ואליו תשמעון**, (וכמבואר ביבמות צ:), האם זה נבואה מאת ה' שכן רצונו שיעשו, או שנביא יכול להורות הוראת שעה גם על דעת עצמו.

להחזיק במחלוקת וכו' דבר אחר, **ויקח קרח**, משך ראשי סנהדראות שבהם בדברים וכו', ע"כ.

והנה נתבאר מדברי רש"י ש'קיחה' פירוש שלקח דבר מסוים לצד אחד, או את עצמו או את הסנהדרין.

אכן עיין בפירוש הרמב"ן שחולק על דברי רש"י ומפרש **ויקח קרח** שלקח עצה בליבו, וזה לשונו, אבל כונת המדרש **בויקח קרח** שלקח עצה בלבו לעשות מה שיספר, כי הלקיחה תאמר על העצה והמחשבה, ע"כ, והיינו שאינו מפרש 'קיחה' שצריך ליקח דבר מסוים, אלא גם על עצה ומחשבה שייך לשון 'קיחה'.

ובביאור מחלקותם נראה, דאיתא בריש קידושין (ב), בכסף מנלן, (שאפשר לקנות אשה בכסף), יליף קיחה קיחה משדה עפרון, ועיין שם דפליגי רש"י והתוספות מהו הילפותא, ולרש"י ילפינן שלשון קיחה עצמו הוא קנין, אכן לפי התוספות שם, לא כל לשון קיחה הוה לשון קנין, רק לשון קיחה של כסף איקרי קנין, עיין שם.

והשתא מבואר שפיר המחלוקת של רש"י והרמב"ן כאן בפירוש **ויקח קרח**, דרש"י לשיטתיה שכל לשון קיחה איקרי קנין, וממילא מוכח אם כתיב **ויקח** בהכרח היינו שלקח כאן איזה דבר מסוים, או שקנה את עצמו, במה שלקח את

וכן מבואר אמאי לא הזכיר כאן את שתי הלחם, דכיון שקא משמע לן כאן מה שזכה **מן האש**, והרי כבר הזכירו שלמי ציבור, (**כל קרבנם**), ושתי הלחם באים עם השלמי ציבור, שזה הכבשי עצרת, (ואף שבאים בפני עצמם, מכל מקום כתיב כאן בשלמי ציבור שגם עליהם יש ברית מלח, ודו"ק)³.

והנה הא דהזכר בפרשה זו גזל הגה, אף על גב שאין זה קדש קדשים, נראה דעיינן מה שכתבו בתוספות זבחים שם, ד"ה זה גזל הגה, וזה לשונו, דאף על גב דמכפר, (פירוש, ואם כן אינו צריך קרא לריבוי מיוחד שזה לכהן, שכל דבר שמכפר כלול בפרשה זו), לא הוה אמינא דליהוי לכהן אלא מידי דמותר למזבח, ולא ממונא, ע"כ, פירוש דכאן מיירי שהכהן זוכה לגזל הגה גם מדין **מן האש**, אף על גב שאין זה שייך כלל למזבח, מכל מקום קא משמע לן שגם גזל הגה יש עליו ברית מלח.

3) ועי' ספרי כאן שיש גי' אחרת בהנך לימודים של הגמ', וז"ל, **לכל קרבנם** שתי הלחם ולחם הפנים, **לכל מנחתם** זו מנחת חוטא ומנחת נדבה, **ולכל חטאתם** זו חטאת יחיד וחטאת צבור חטאת העוף וחטאת בהמה, **ולכל אשמים** זו אשם ודאי ואשם תלוי ואשם נזיר ואשם מצורע, **אשר ישיבו לי** זה גזל הגה, **קדש קדשים** זה לוג שמן של מצורע, **לך הוא ולבניך** בזכותך ובזכות בניך, ע"כ, ולכאורה כולל גם את הפשט כרש"י, וגם את הילפותא כהגמ', ודו"ק, (ועי' ספרי זוטא).

ובביאור הדבר שגזל הגה יש בו דין **מן האש**, נראה לבאר על פי מה שכתב רבנו חיים הלוי בהלכות בכורות (פרק ו' הלכה י'), שחילק בדין גזל הגה, בין לפני חלוקה של הקרבן ללאחר חלוקה, דבתחילה זוכין בו כל המשמר וכו', ואחר כך זוכים בו כל כהן וכהן, עיינן שם, וזה לשונו, מה שאין כן בגזל הגה דאיתא בבבא קמא (ק"ט), דאין חולקים גזל הגה כנגד גזל הגה, ואם כן כל אחד נוטל חלקו בפני עצמו משולחן גבוה, ואין כאן דין ברירה כלל, ע"כ.

ומבואר דגם בגזל הגה יש דין מיוחד שזוכה בה מן המזבח, והיינו משום דגם עליו כתוב **מן האש**, והיינו כנזכר שגם עליו נכרת הברית מלח, וממילא זוכה בה דרך המזבח, דדייקא באופן זה יש ברית כרותה בה לעולם.

והנה מה שזכה אהרן לקבל המתנות בברית מלח, נראה דהנה עיינן מה שכתב רש"י, וזה לשונו, **ואני הנה נתתי לך**, בשמחה, לשון שמחה הוא זה, כמו **הנה הוא יוצא לקראתך וראך ושמח בלבו**, ע"כ, ולכאורה יש לומר שדווקא משום שעבודת אהרן הייתה בשמחה, וכמו שמוכח מהא דכתיב **וראך ושמח בלבו**, זכה לקבל בשמחה בברית מלח, דכל עצם ברית מלח הוא משום שהמלח אמר בעינא למהוי קמיה מלכא, (כמבואר בזוהר הקדוש), והיינו עבודת ה' בשמחה, ודווקא אחר ערעורו של קורח שהיה היפך של עבודת ה' בשמחה, זכה אהרן - מידה כנגד מידה, לקבל המתנות עם ברית מלח, ודו"ק.

פרפראות/המשך

שיהרגו את נוב עיר הכהנים, שגרם הפסד לגבעונים, מן השמים ניתן להם הזכות לבקש נקמה ממשפחת שאול, ועיינן שם שביקשו שימסרו להם שבעה אנשים ממשפחת שאול שהם יהרגו אותם, ועיינן שם בגמרא שהקשו האיך נתחייבו צאצאיו של שאול עונש על חטאו של שאול, הרי כתיב **לא ימתו אבות על בנים**, ותירצו בגמרא, אמר ר' יוחנן 'מוטב שתיעקר אות אחת מן התורה ואל יתחלל שם שמים בפרהסיא'.

ולכאורה הקושיא איך עברו על דברי תורה היא בעצם על דוד המלך האיך מסרם, וקשה אמאי לא תירצו כדלקמן (צ:), שדוד היה נביא⁴, וכתיב **ואליו תשמעון**, רק אמרו שאף על פי שיש כאן עקירה מכל מקום באופן זה שלא יתחלל שם שמים בפרהסיא מותר, (וכמו כן קשה על מה שאמרו עוד שם, שרצפה בת איה תלתה הנהרגים מקציר החטים עד ניתך הגשם על הארץ, ואף על גב שכתוב בתורה **לא תלין נבלתו**, אמר ר' יוחנן משום ר' שמעון בן יהוידק מוטב שתיעקר אות אחת בתורה, ויתקדש שם שמים בפרהסיא, ולא אמרו שהיה על פי נביא, עיינן שם).

ועוד צריך ביאור אמאי לא הקשו (בדף צ:), מהנך עובדות של דוד והגבעונים, שיש כח ביד חכמים לעקור דבר מן התורה בקום ועשה.

ונראה דיש לחלק דשאני עובדא של דוד המלך משל אליהו הנביא ושאר חכמים ונביאים, שדוד היה מלך, והוראה של מלך אינו מדין **ואליו תשמעון** הנאמר בנביא, אלא מדין מלך שמלך דן ונוהג על פי דיני מלוכה, שמדין מלוכה יכול לפסוק ולהרוג אם ראה שיש בזה צורך, ושם ראה דוד שיש צורך שלא יהיה חס וחלילה חילול השם (או להיפך שיהא קידוש השם), ומשום הכי פסק שמוטב שיעקר דבר מן התורה, ודו"ק.

ולפי זה, שיש דין מיוחד במלך שיכול לעקור אות מן התורה שלא יהא חילול השם או להיפך שיתקדש שמו ברבים, נראה לבאר שזה הענין מה שמשה היה

ועיינן תוספות סנהדרין (פ"ט:), שדן בזה, דמקשה שם בעובדא דאליהו בהר הכרמל, שהקריב קרבנות בחוץ בשעת איסור הבמות, ופירשו התוספות בשני אופנים, או שכיון שנביא מותר לו להורות הוראת שעה על פי הדיבור, הוא הדין שיכול להורות שלא על פי הדיבור, ועוד פירשו שלא היה הוראת שעה מעצמו, אלא שכן דרש הפסוקים, דהא דכתיב שהקב"ה אמר ליעקב **גוי וקהל גוים יהיה ממך**, ואמרינן עתידין בניך לעשות כמעשה נכרים, פירוש לשחוט בחוץ, ואני מסכים על ידו, דרש אליהו על עצמו, שהוא יכול לשחוט בחוץ, ולפי שהיה נביא מוחזק, סמכו עליו שעליו נאמר מקרא זה, ע"כ.

ובפשטות יש לומר שהפירוש הראשון ברמב"ן כאן, שמשה ציוה על דעת עצמו, היינו כפירוש הראשון של התוספות, שמותר לו לנביא להורות הוראת שעה לפי הצורך שלא על פי הדיבור, ודו"ק.

והפירוש השני ברמב"ן, שהיה נבואה או רוח הקודש מאת הקב"ה, צריך לומר שסבירא ליה שאינו יכול להורות הוראה מעצמו שלא כדין, רק נאמן לומר שיש ציווי מאת הקב"ה על זה, או שכתוב בתורה או שעכשיו קיבל הוראה זו ודו"ק.

זאת עשו קחו לכם מחתות וגו', (ט"ז ו').

עיינן ברמב"ן שפירש (בפירוש הראשון), שמשה רבינו ציוה לקחת הקטורת מעצמו ולא שקבל נבואה על זה.

ולכאורה קשה האיך נתן משה ציווי זה על דעת עצמו, ונראה לפרש דעיינן יבמות (צ:), דאיתא שם שאין כח ביד חכמים לעקור דבר מן התורה בקום ועשה, והקשו בגמרא שם מאליהו בהר הכרמל שהתיר להקריב קרבן בחוץ אף בשעת איסור הבמות, הרי שמותר לחכמים לעקור דבר מן התורה בקום ועשה, ותירצו בגמרא, דשאני התם דכתיב **ואליו תשמעון**, ואם כן אין כאן עקירת דבר מן התורה, שכן היא המצוה לשמוע אל הנביא, ואי אפשר ללמוד מכאן, דלמיגדר מילתא שאני, עיינן שם.

והנה עיינן ביבמות (ע"ט:), בעובדא של הגבעונים, שמכיון ששאול גרם

1) עי' רש"י מגילה (י"ד), ועי' ר"ה (ד'), (שקאמר אהא דאיתא בתהלים, אמר להם נביא), ועי' ע"ז (ס"ה), (אכן שם מתחיל **לבני קרח**), ועי' הג' הגר"א מגילה שם.

והנה בביאור יסוד המחלוקת, אם הכלים נתקדשו לצורך העבודה, או שהעבודה היא שקדשתם להיות כלי שרת, נראה דעיין לעיל בפרשה כשמשה אמר להם **זאת עשו קחו לכם מחתות** וגו', ועיין ברמב"ן שם שדן בענין הציווי הזה, האם זה היה נבואה מפורשת מן הקב"ה, או שזה היה בבחינת רוח הקודש של משה רבינו, (וכן נקט הרמב"ן כעיקרו), עיין שם.

והנה צריך ביאור מהו החילוק אם זה נבואה מפורשת למשה שיקחו את המחתות, או אם זה היה בבחינת רוח הקודש.

ונראה שהחילוק בין נבואה לרוח הקודש הוא, שנבואה זה ציווי להדיא מאת הקב"ה מה שיעשו, מה שאין כן רוח הקודש זה השגה של בעל הרוח הקודש אבל אין כאן ציווי, והנה אם היה כאן נבואה מפורשת הרי זה נבואה על כל המעשה גם על לקיחת המחתות וגם על ההקטרה, שהקב"ה ציוה למשה שיאמר להם להקריב ולהקטיף, אכן אם לקיחת המחתות הייתה בבחינת רוח הקודש, היינו שמשה השיג ברוח קדשו שהם צריכים לקחת מחתות, אבל לא היה כאן ציווי מאתו יתברך שיקטירו קטורת לפניו, ודו"ק.

והשתא יש לומר דרש"י נקט כפירוש הראשון ברמב"ן, שהיה כאן נבואה מפורשת לקחת המחתות ולשום עליהם אש, ואם כן היה ציווי על כל מעשה הלקיחה וההקטרה, אם כן שפיר יש לומר שהמחתות נתקדשו במעשה העבודה שזה שימת האש עליהם, מה שאין כן בדעת הרמב"ן יש לומר שנקט (לשיטתיה), שהציווי של משה על לקיחת המחתות היה בבחינת רוח הקודש, ואם כן לא היה כאן ציווי לשום עליהם אש, ומה שנתקדשו היה על ידי שהקדישום האנשים לצורך העבודה, ודו"ק.

והנה לפי המבואר שרש"י סבירא ליה שהמחתות נעשו כלי שרת על ידי ששמו עליהם אש, הרי הם כמזבח ממש, (על כל פנים במדבר), שגם המזבח נתקדש על ידי שימת האש, ואם כן שפיר יש לפרש דמה שנצטווה לעשותם ריקועי פחים למזבח, זה מדין שאין מורידין בקדושה ששניהם אותו קדושה, וזה שיטת התוספתא, מה שאין כן הרמב"ן לשיטתיה שסבירא ליה שהמחתות נתקדשו רק בקדושה לצורך המזבח, הרי המזבח הוא בקדושה יתירה, אם כן מבואר שפיר שמעלין בקודש, וזה שיטת הגמרא במנחות, ודו"ק.

לפני ה' ויקדשו ויהיו לאות לבני ישראל, כלומר אני הקדשתי אותם מעת שהקריבו אותם לפני כדי שיהיו לאות לבני ישראל, ע"כ, והיינו שהקב"ה כביכול הקדיש אותם וכו'.

יכול לתת הציווי מעצמו לעבור על דברי תורה, שמשה היה לו דין מלך, (עיין זבחים ק"ב), ויש לומר שכאן פסק מדין מלוכה, דמכיון שראה שיהיה כאן חילול השם אם לא יעשה מעשה ואדרבה אם יקטירו יהיה קידוש השם, משום הכי הורה להביא קטורת, ודו"ק.

את מחתות החטאים האלה בנפשתם ועשו אתם רקעי פחים צפוי למזבח וגו', (י"ז ג).

איתא במנחות (צ"ט), מעלין בקודש ואין מורדין, ומנלן דמעלין אמר רבי אחא בר יעקב דאמר קרא **את מחתות החטאים האלה בנפשותם ועשו אותם רקועי פחים צפוי למזבח כי הקריבום לפני ה' ויקדשו ויהיו לאות לבני ישראל**, בתחילה תשמישי מזבח ועכשיו גופו של מזבח, ע"כ, ומבואר שמה שנעשו המחתות ציפוי למזבח היה כאן העלאה בקודש ועכשיו יש בהם קדושה יתירה.

אכן עיין רש"י מגילה (כ"ו), ד"ה אבל מכרו תורה וכו', וזה לשונו, שמעלין בקודש ולא מורדין, תוספתא מעלין בקדש וכו' ולא מורידים, דכתיב **את מחתות החטאים האלה בנפשותם ועשו אותם רקועי פחים צפוי למזבח כי הקריבום לפני ה' ויקדשו** וגו', כיון שהוקדשו הוקדשו, עד כאן, ע"כ, ומבואר שמה שנעשו המחתות ציפוי למזבח נשארו באותה קדושה שהיו מקודם והעיקר הוא שלא ירדו מקדושתם.

ולכאורה דברי רש"י (בשם התוספתא), סותרים למה ששינונו במנחות (צ"ט), שבמחתות היה גם העלאה לקודש, ולא שרק לא ירדו, וצריך ביאור במאי פליגי.

והנראה בזה, דהנה כתיב שמשה נצטווה לומר לאלעזר, **וירם את המחתות מבין השרפה** וגו', והנה הסיבה שהיה צריך להרים את המחתות, פירש רש"י, וזה לשונו, **כי קדשו**, המחתות, ואסורין בהנאה שהרי עשאו כלי שרת, ע"כ, ומשמע שהמחתות נתקדשו מכיון שנעשו כלי שרת, פירוש ששירתו בהן על ידי ששמו האש בתוכן, ובעבודה זו נתקדשו, שעכשיו נעשו כלי שרת.

אכן עיין ברמב"ן, אחר שהביא דברי רש"י, הקשה עליו, וזה לשונו, ולא ידעתי טעם לאיסור הזה, שהרי קטורת זרה הקריבו, וזר שעשה כלי שרת להקריב בחוץ באיסור, אינו מקודש, ע"כ, פירוש כלי נעשה כלי שרת רק אם זה עבודה, דכשעושה עבודה עם הכלי נעשה הכלי כלי שרת, אכן כאן הרי מה ששמו האש במחתותם לא היה עבודה כלל, שהרי היה קטורת זרה, ואם כן איך ייתכן שיעשו בזה כלי שרת, הרי לא שירתו בהן.

ולכן פירש באופן אחר אמאי קדשו המחתות, וזה לשונו, אבל יש לומר כי בעבור שעשו כן על פי משה היו קדש, כי הם הקדישו אותם לשמים, לפי שחשבו שיענה אותם האלקים באש, ותהינה המחתות האלה כלי שרת באהל מועד לעולם, ע"כ, פירוש שהכלים נתקדשו לא על ידי העבודה שנעשה בהן, אלא על ידי שהמקריבים קדשו את הכלים לצורך עבודה, (ולא שהעבודה קדשתם), ומכיון שהקדישום לשם שמים נתקדשו המחתות².

(2) ועי' ברמב"ן שהוסיף לבאר, וז"ל, והנכון בעיני, כי יאמר הכתוב **כי הקריבום**

סימן טוב ומזל טוב יהא לנו וכל ישראל

ברכת מזל טוב

למשפחת מילר

לרגל שמחת נשואי בנם היקר

הבחור בצלאל ניו

יה"ד שיזכו לבנות בית נאמן בישראל

לעילוי נשמת

הגאון הצדיק רבי מאיר יהודה בן רבי יצחק צבי פרייזא זצוק"ל

נעקה"ש בשנות הזעם כ"ז סיון

הונצח ע"י בני משפחתו



הוצאות גליון השבוע נתרמו

לע"נ הרב דוד ב"ר מאיר ז"ל

נלב"ע ר"ח תמוז



לעילוי נשמת הרבנית הצדקנית טובה גיננדל בת הרב שמואל בנימין ע"ה

נלב"ע כ"ה סיון

הונצח על ידי בני משפחתה

